

Granskning av kommunens krisberedskap

Upplands Väsby kommun

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	2
2.	Inledning.....	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte och revisionsfrågor	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Genomförande och avgränsning	4
3.	Krisberedskapsarbetets styrning	5
3.1	Övergripande roll- och ansvarsfördelning	5
3.1.1	Roll- och ansvarsfördelning för den politiska styrningen	5
3.1.2	Roll- och ansvarsfördelning inom förvaltningen	5
3.2	Övergripande styrning	6
3.3	Krisledningsplanen och andra relevanta dokument	6
3.4	Risk- och sårbarhetsanalys.....	6
3.5	Vår bedömning	7
4.	Utbildning och samverkan.....	8
4.1	Systematik för utbildning och övning	8
4.2	Samverkan	8
4.3	Vår bedömning	9
5.	Uppföljning	10
5.1	Uppföljning och återsrapportering.....	10
5.2	Vår bedömning	10
6.	Svar på revisionsfrågor.....	11
7.	Bilaga 1. Revisionskriterier	12
7.1	Kommunallagen (2017:725).....	12
7.2	Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.....	12
7.3	Förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap	12
7.4	Överenskommelse om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar (MSB 2023-17351)	13
7.5	Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser	14
8.	Bilaga 2. Källförteckning	15

1. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Upplands Väsby kommun genomfört en granskning av kommunens krisberedskap. Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med krisberedskap. Vår övergripande bedömning är att kommunstyrelsen överlag inte har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med krisberedskap. Det finns dock goda förutsättningar för ett ändamålsenligt arbete med krisberedskap avseende vissa delar.

Granskningen visar på att det finns de styrande dokument som krävs enligt nuvarande nationella regelverk. Det saknas dock en tydlig politisk styrning av arbetet med krisberedskap, exempelvis saknas uttalade målsättningar eller indikatorer. Utifrån kommunstyrelsens ansvar för krisberedskap gör vi bedömningen att kommunstyrelsen behöver ta en mer tydligt styrande roll i arbetet. Att målstyrningen inte är tydlig påverkar även kommunstyrelsens möjlighet till uppföljning. Kommunstyrelsen får återrapportering avseende arbetet med krisberedskap i verksamhetsberättelse och tertiärrapporter. Då återrapporteringen utgår från kommunstyrelsens beslutade mål innebär detta att återrapporteringen också är mycket övergripande inom området.

Kommunens risk- och sårbarhetsanalys är utformad i enlighet med MSB:s föreskrifter. Denna har inte beslutats av kommunstyrelsen. Det är inte ett lagkrav att den beslutas av kommunstyrelsen men givet kommunstyrelsens ansvar för krishantering och att analysen är en viktig beståndsdel i beredskapsarbetet bedömer vi att kommunstyrelsen bör fastställa risk- och sårbarhetsanalysen. Av granskningen framgår att även om analysen är upprättad i enlighet med MSB:s föreskrifter finns det en uppfattning att den inte är tillräckligt fördjupad för att praktiskt kunna tillämpas för arbetet med krisberedskap. Det är viktigt att analysen inför nästa mandatperiod genomförs på ett sådant sätt att den täcker in relevanta risker och kan ligga till grund för kommunens prioriteringar avseende krisberedskap de kommande åren.

Vid granskningstillfället saknar kommunen en tydlig utbildnings- och övningsplan för arbetet med krisberedskap. I Plan för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar beskrivs en övergripande utbildnings- och övningsplan, men denna är inte specifik och utgör snarare en beskrivning av ambitioner än specifika planer för utbildningar och övningar, då den i stort saknar information om vem som ska delta i utbildningar och övningar eller när de ska genomföras. Ett utkast till en tydligare utbildnings- och övningsplan finns upprättat men den har inte tillämpats. Vissa utbildningar och övningar har genomförts för tjänstepersoner, men utan en tydlig systematik för planering och uppföljning finns det en betydande risk att utbildningarna och övningarna inte uppnår en långsiktig effekt. Av granskningen framgår även att de förtroendevalda inom kommunstyrelsen, tillika krisledningsnämnden, inte har övats inom krisberedskap de senaste åren. Det är en betydande brist och det är viktigt att även förtroendevalda inkluderas i relevant övningar, detta givet det ansvar som krisledningsnämnden har vid kris och extraordinär händelse.

Utifrån granskningens resultat rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa en systematisk uppföljning av kommunens krisberedskapsarbete där formerna för uppföljning och återrapportering tydliggörs.
- ▶ Tydliggör målstyrningen för arbetet med krisberedskap.
- ▶ Säkerställa att det finns tillräckliga resurser för att kunna arbeta proaktivt med krisberedskap.
- ▶ Säkerställa att utbildningar och övningar inom krisberedskap genomförs och utvärderas.
- ▶ Fastställa kommunens risk- och sårbarhetsanalys.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap (LEH) reglerar kommuners agerande vid extraordinära händelser. Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av kommunen. Vid dessa tillfällen kan en krisledningsnämnd överta ansvaret från en nämnd om skyndsamma insatser av kommunen krävs. I LEH anges att kommunerna bland annat ska:

- ▶ genomföra risk- och sårbarhetsanalyser (RSA),
- ▶ ha en plan för hantering av extraordinära händelser,
- ▶ ha en krisledningsnämnd,
- ▶ utbilda och öva förtroendevalda och anställd personal,
- ▶ rapportera till länsstyrelsen

Kontinuitetsplanering och uthållighet är även en central fråga vad avser krisberedskapen. Syftet med en god kontinuitetsplanering är att mildra störningar så att verksamheten kan upprätthållas på en tolerabel nivå samt minimera de negativa konsekvenserna. Flera av kommunens ansvarsområden är nödvändiga att upprätthålla i händelse av kris.

De förtroendevalda revisorerna i Upplands Väsby kommun har utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det finns anledning att genomföra en granskning av kommunens kris- och katastrofberedskap.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med krisberedskap.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har kommunstyrelsen säkerställt att det finns aktuella och relevanta planer och styrdokument för krisberedskap?
- ▶ Finns en risk- och sårbarhetsanalys upprättad i enlighet med MSB:s föreskrifter?
- ▶ Genomförs ändamålsenliga utbildningar och övningar inom krisberedskap, både för tjänstepersoner och förtroendevalda?
- ▶ Arbetar kommunen med att möjliggöra samverkan för att samordna olika aktörers insatser i planering eller hantering av händelser, utifrån det geografiska områdesansvaret?
- ▶ Har kommunstyrelsen säkerställt en tillräcklig uppföljning och återsrapportering av arbetet med krisberedskap?

2.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterier kan hämtas ifrån lagar och

förarbeten eller interna regelverk, policyer och fullmäktigebeslut. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallag (2017:725)
- ▶ Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).
- ▶ Förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH).
- ▶ Överenskommelserna med SKR och regionerna för arbetet med krisberedskap och civilt försvar samt beredskap för försörjningen av läkemedel och medicinska produkter.
- ▶ Myndigheten för civilt försvar (tidigare myndigheten för samhällsskydd och beredskap) föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser
- ▶ Kommunstyrelsens reglemente

För en fullständig redogörelse för revisionskriterierna, se bilaga 1.

2.4 Genomförande och avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen.

Granskningen har skett genom en inhämtning av relevanta styrdokument, bland annat reglementen för kommunstyrelse och krisledningsnämnd, risk- och sårbarhetsanalyser, samt krisledningsplaner. Allt inhämtat material har analyserats och bedömts med utgångspunkt i gällande revisionskriterier. Efter dokumentinsamling och analys har intervjuer genomförts med berörda tjänstepersoner inom kommunstyrelseförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen. Samtliga av de som intervjuats har getts möjlighet att kontrollera rapporten efter sakfel.

3. Krisberedskapsarbetets styrning

3.1 Övergripande roll- och ansvarsfördelning

3.1.1 Roll- och ansvarsfördelning för den politiska styrningen

Av *Reglemente för kommunstyrelsen*¹ framgår att kommunstyrelsen ansvarar för den strategiska delen av säkerhetsarbetet och har det övergripande ansvaret för säkerhetsarbetets inriktning i hela den kommunala verksamheten.

Av *Bestämmelser för kommunstyrelsens klimat-, miljö- och hållbarhetsutskott (KSKMHU)*² framgår att utskottet ansvarar för att vara forum för förberedande diskussioner, bereda samt följa upp frågor om beredskap, inklusive krisberedskap, civilt försvar, civil beredskap och säkerhetsfrågor, av övergripande långsiktig och strategisk natur.

Utöver kommunstyrelsens ansvar tillkommer även krisledningsnämnden, som regleras i *Reglemente för krisledningsnämnden*³. Nämnden utgör krisledningsnämnd utifrån reglering i lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Detta innefattar att nämnden vid extraordinära händelser kan aktiveras och ta beslutanderätten från samtliga övriga nämnder i den utsträckning som krisledningsnämnden bedömer nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Nämnden består enligt reglementet av kommunstyrelsens ledamöter och ersättare.

3.1.2 Roll- och ansvarsfördelning inom förvaltningen

Arbetet med beredskapsfrågor hanteras av enheten för social hållbarhet och säkerhet. Enheten sorterar under avdelningen för hållbar samhällsutveckling som är en del av kommunledningskontoret. Två av enhetens 12 medarbetare arbetar med beredskapsfrågor. Intervjuade menar att enheten inte har tillräckligt många medarbetare för att kunna arbeta proaktivt med beredskapsfrågor i önskad utsträckning och att möte kontorens behov av operativt stöd.

Utöver enhetens eget arbete finns även en beredskapsgrupp inom kommunen. Denna består av säkerhetssamordnare från enheten för social hållbarhet och säkerhet samt en representant från varje kontor inom kommunens förvaltning, undantaget kommunledningskontoret. Säkerhetssamordnaren är tänkt att representera kommunledningskontoret, men intervjuade menar att det i praktiken innebär att säkerhetssamordnaren har två roller inom gruppen, både som sammankallande och som representant för kommunledningskontoret, vilket upplevs som problematiskt. Representerarna för kontoren ska fungera som samordnande och stöttande funktioner för beredskapsarbetet inom respektive kontor. Intervjuade beskriver att beredskap inte är den huvudsakliga arbetsuppgiften för merparten av representerarna och att endast socialkontoret har en medarbetare som arbetar med beredskapsfrågor på heltid. Gruppen utgör en samordnande funktion och har inget formellt beslutsmandat. Intervjuade menar att detta begränsar gruppens möjlighet att påverka beredskapsarbetet inom de olika kontoren.

¹ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-12

² Beslutad av kommunstyrelsen 2025-11-03

³ Beslutad av kommunfullmäktige 2017-02-20

3.2 Övergripande styrning

Av *Flerårsplan 2025-2027 Upplands Väsby kommun*⁴ framgår inga särskilda mål eller uppdrag med bäring på arbetet med krisberedskap. I löpande text beskriva att arbete med att minska sannolikheten och mildra konsekvenserna av de risker som identifierats i kommunens risk- och sårbarhetsanalys ska implementeras i kontorens ordinarie- verksamhets- och budgetplanering. Kontoren ska också ta fram handlingsplan för arbetet med att förebygga och hantera identifierade risker. Enligt uppgift har detta arbete påbörjats.

I *Verksamhetsplan med budget 2025 Kommunstyrelsen*⁵ bryts kommunfullmäktiges övergripande mål "Upplands Väsby är en trygg, tillgänglig och hållbar kommun" ner till nämndmålet "Leda och skapa förutsättningar för ett socialt hållbart, tryggt och säkert Upplands Väsby". Till nämndmålet hör handlingsplanen "Stödja kontoren i att skapa en kris- och civilförsvarsberedskap" med startdatum 1 januari 2025 och slutdatum 31 december 2025. Prioriterade målområden för 2025 är enligt denna krigsorganisation och krigsplacering samt beredskapsplanering. Det finns inga specifika indikatorer kopplade till detta arbete. Enligt handlingsplanen ska en strategi för krisberedskap och civilt försvar ange mål och inriktning för arbetet. Kommunstyrelsen beslutade 2025-03-03 att återremittera utkast till en sådan strategi. Vid granskningstillfället har ingen strategi beslutats. Intervjuade menar att en strategi skulle bidra till att tydliggöra kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges målsättningar och ambition gällande krisberedskap.

3.3 Krisledningsplanen och andra relevanta dokument

Enligt LEH och överenskommelsen mellan myndigheten för civilt försvar⁶ (MCF) och SKR om kommuners arbete med krisberedskap och civilt försvar ska kommunen, inför varje ny mandatperiod, fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. Av förordningen till LEH framgår att planen bland annat ska innehålla uppgifter om hur krisorganisationen ser ut med mera.

I *Plan för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar 2024-2027*⁷ beskrivs den övergripande styrningen inom området inklusive verksamheternas ansvar, samt de krav som finns på kommunens arbete utifrån lagstiftning och andra regelverk. Enligt planen ska bland annat kommunens olika verksamheter ha en aktuell krishanteringsplan för egen verksamhet samt en aktuell kontinuitetshantering för egen verksamhet. Ansvaret för detta åligger respektive enhetschef och det genomförs ingen central uppföljning av arbetet.

*Plan för kommunal ledning och kommunikation vid kriser och extraordinära händelser 2024-2027*⁸ syftar till att säkerställa kommunens ledningsförmåga vid kriser och extraordinära händelser. Planen beskriver hur krisledningen initieras och hur kommunen, ska organisera sig vid kris eller extraordinär händelse.

3.4 Risk- och sårbarhetsanalys

MCF har tagit fram föreskrifter som närmare beskriver de risk- och sårbarhetsanalyser som nämns i 2 kap. 1§ i LEH. Enligt LEH ska kommuner analysera vilka extraordinära händelser i

⁴ Beslutad av kommunfullmäktige 2024-06-13 § 124

⁵ Beslutad av kommunstyrelsen 2024-11-25 § 208

⁶ Tidigare MSB

⁷ Beslutad av kommunfullmäktige 2024-02-19

⁸ Antagen av kommundirektör 2025-01-22

fredstid som kan inträffa i kommunen samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

*Risk- och sårbarhetsanalys 2024 - 2027 Upplands Väsby kommun*⁹ innehåller på en övergripande nivå de punkter som den ska innehålla enligt MSB:s föreskrifter. Analysen har beslutats av kommundirektör och säkerhetschef.

Analysen baseras på internt arbete med risk- och krishantering, genom arbetsmöten. Varje kontor samt AB Väsbyhem har utsett personer med god kunskap om den egna verksamheten för att analysera konsekvenserna av olika risker utifrån förutbestämda mallar. Varje kontor har under arbetet med RSA identifierat brister och sårbarheter i den egna verksamheten. Förvaltningarna ska enligt RSA:n själva ansvara för att förebygga risker som kan leda till störningar i kommunens samhällsviktiga verksamhet.

Intervjuade menar att analysen har betydande brister och att den är för översiktlig för att utgöra grunden för kommunens beredskapsarbete. Enligt *Verksamhetsberättelse 2024 Kommunstyrelsen*¹⁰ ska en separat modul för RSA implementeras inom ramen för kommunens systemstöd för planering och uppföljning under våren 2025. Enligt uppgift har kommunen dock valt att efter utvärdering inte implementera modulen på grund av identifierade säkerhetsbrister.

3.5 Vår bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen delvis har säkerställt att det aktuella och relevanta planer och styrdokument. Kommunen har de styrdokument och planer som det finns krav på i lagstiftning och andra regelverk. Vi gör dock bedömningen att styrningen i övrigt inte är tillräcklig. Kommunstyrelsen har inte antagit några specifika mål som avser krisberedskap. Enligt kommunstyrelsens verksamhetsplan ska en strategi för krisberedskap upprättas som tydliggör inriktningen för arbetet, någon sådan har dock inte beslutats. Vår bedömning är, givet det ansvar som kommunstyrelsen har utifrån reglementet, att kommunstyrelsen behöver tydliggöra och stärka den politiska styrningen, genom exempelvis ett styrdokument eller tydligare mål och indikatorer.

En viktig del av att kunna utöva en tillräcklig styrning är också att det finns tillräckliga resurser inom förvaltningen för att kunna arbeta proaktivt med beredskapsåtgärder. Vi noterar att intervjuade upplever att det vid granskningstillfället inte finns tillräckligt många medarbetare som arbetar med frågan. Vår bedömning är att detta kan utgöra en begränsande faktor för implementeringen av kommunstyrelsens viljeriktning inom området. Styrelsen bör säkerställa att tillräckliga resurser finns för att kunna arbeta proaktivt med beredskap.

Vi bedömer vidare att en risk- och sårbarhetsanalys har upprättats i enlighet med MSB:s föreskrifter. Kommunen har en risk- och sårbarhetsanalys som följer de föreskrifter som MSB har utfärdat inom området. Intervjuade menar att risk- och sårbarhetsanalysen har brister och är för översiktlig för att tillämpas i arbetet. Det är viktigt att analysen inför nästa mandatperiod genomförs på ett sådant sätt att den täcker in relevanta risker och kan ligga till grund för kommunens prioriteringar avseende krisberedskap de kommande åren. Vidare konstaterar vi att kommunens RSA inte har beslutats av kommunstyrelsen. Givet kommunstyrelsens ansvar för krishantering och att analysen är en viktig beståndsdel i beredskapsarbetet bedömer vi kommunstyrelsen bör fastställa risk- och sårbarhetsanalysen.

⁹ Daterad 2023-10-24

¹⁰ Beslutad av kommunstyrelsen 2025-03-03 § 37

4. Utbildning och samverkan

4.1 Systematik för utbildning och övning

I Plan för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar beskrivs en övergripande utbildnings- och övningsplan för perioden 2024 - 2027. I denna listas vilken utbildning som bör erbjudas vid behov, samt att kommunen ska delta i utbildning om detta erbjuds av annan aktör och ha krisledningsövning som inkluderar kontoren och Väsbyhem minst två gånger per mandatperiod, innefattande några av kommunens samhällsviktiga verksamheter. Planen tydliggör inte vilka som ska delta i övningarna och utbildningarna eller när de ska genomföras.

För att tydliggöra arbetet med utbildning och övning har även *Övnings- och utbildningsplan Civil beredskap* tagits fram. Dokumentet utgör ett utkast och har vid granskningstillfället inte beslutats. Utkastet togs fram under 2025 och sträcker sig tre år framåt. Av utkastet framgår att målsättningen är att planen ska uppdateras varje år. Av planen framgår vilka funktioner som ska övas vid olika tillfällen samt när utvärdering efter varje övning ska vara genomförd. Dokumentet innehåller en utbildningsplan där det framgår i vilket kvartal som utbildningen ska genomföras, vad som ska göras samt målgrupp för utbildningen.

Kommunen har en extern utbildningstjänst för grundläggande utbildningar inom krisberedskap. Målsättningen med att införskaffa tjänsten var att höja den breda kompetensen inom området i kommunen. Intervjuade beskriver dock att det har varit svårt att få uppslutning kring dessa utbildningar. Enligt uppgift har 123 användare registrerats i utbildningssystemet, varav 26 gått olika utbildningar.

Därutöver deltar kommunen enligt intervjuade i olika övningar som exempelvis Länsstyrelsen tillhandahåller. Under 2025 har kommunen deltagit i ledningsövningen Havsörn (Havsörn 2b) var en övning under oktober 2025. Övningen syftade till att pröva aktörernas förmåga att hantera större samhällshändelser. Övningen arrangerades av Länsstyrelsen i Uppsala Län. Efter övningen har kommunen genomfört en dokumenterad utvärdering av övningen.

Intervjuade beskriver att det inte har genomförts några övningar som inkluderar förtroendevalda under 2025.

4.2 Samverkan

Enligt LEH och överenskommelsen mellan MSB och SKR ska kommuner inom sitt geografiska område, i fråga om extraordinära händelser i fredstid, verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet. Kommuner ska även se till att de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas samt att informationen till allmänheten samordnas.

Kommunens geografiska områdesansvar behandlas i flera olika styrande dokument. I planen för kommunal ledning och kommunikation vid kriser och extraordinära händelser berörs kommunens ansvar utifrån det geografiska områdesansvaret, men inte hur samverkan ska fungera. Även i plan för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar beskrivs kommunens ansvar, samt den övergripande inriktning på kommunens arbete för samordning inom det geografiska området.

Kommunen ingår i flera olika nätverk som berör krisberedskap, både inom ramen för kommunens geografiska område om med närliggande offentliga aktörer. En viktig aktör är Samverkan Stockholmsregionen (SSR), där även bland annat Region Stockholm,

Länsstyrelsen, andra statliga aktörer och de övriga kommunerna i länet ingår. I kommunens RSA lyfts samverkan inom SSR som en viktig del av arbetet med krisberedskap. RSA:n lyfter även samverkan inom Brandkåren Attunda, lokalpolisområde Sollentuna samt kommunalförbunden Norrvaten, Sörab och Käppala som relevanta för arbetet med krisberedskap. Därutöver har enligt uppgift enheten för social hållbarhet och säkerhet löpande kontakt och möten med olika lokala aktörer såsom det lokala näringslivet, föreningslivet och vårdcentraler. Detta sker inte inom ramen för ett specifikt forum, utan i enskilda möten mellan enhetens representanter och lokala aktörer. Kommunen har även en Frivillig Resursgrupp som kommunen samverkar med. Denna samlar frivilliga invånare som vill bistå i situationer där kommunens resurser behöver förstärkas.

4.3 Vår bedömning

Vi bedömer att kommunen inte har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med att erbjuda tjänstepersoner och förtroendevalda utbildningar och övningar inom krisberedskap. Utbildningar och övningar genomförs i en viss utsträckning utsträckning. Kommunen har medverkat vid större övningar och även utvärderat resultat utifrån dessa, vilket är positivt.

Det saknas dock en tydlig systematik kring arbetet med planering, genomförande och utvärdering utbildningar och övningar, vilket är väsentligt för att arbetet ska få en långsiktig effekt. Det finns en utbildnings- och övningsplan i kommunen plan för arbete med krisberedskap och civilt försvar, men denna specificerar exempelvis inte vilka som ska delta eller när utbildningar och övningar ska genomföras. Således är vår bedömning att den utgör en ambitionsbeskrivning snarare än en fullt utvecklad plan.

Det är positivt att arbete pågår med att upprätta en utbildnings- och övningsplan och det är viktigt att denna antas och implementeras. Att upprätta en utbildnings- och övningsplan är inget krav enligt lag men både LEH och överenskommelsen mellan MSB och SKR lyfter utbildning och övning som en viktig del i kommunens krisberedskapsarbete för att förtroendevalda och anställda ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid. För att säkerställa att övningar och utbildningar är ändamålsenliga är det viktigt att dessa planeras, dokumenteras och följs upp. Vår bedömning är vidare att det är en brist att förtroendevalda inte har inkluderats i övningsarbetet. Då krisledningsnämnden har en central roll vid kriser och extraordinära händelser är det viktigt att dess ledamöter har tillräcklig kunskap om dess mandat, ansvar och uppgifter.

Vår bedömning är vidare att kommunen arbetar med att möjliggöra samverkan för att samordna olika aktörers insatser i planering eller hantering av händelser, utifrån det geografiska områdesansvaret. Det är inte tydligt definierat i lagstiftning i vilken utsträckning kommuner behöver samverka och samordna med lokala inom ramen för det geografiska områdesansvaret. Givet den löpande samverkan som kommunen har med olika lokala aktörer samt de större samverkansgrupper som kommunen ingår i gör vi bedömningen att kommunen lever upp till det geografiska områdesansvaret.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning och återrapportering

En granskning av kommunstyrelsens protokoll för 2025 visar på att kommunstyrelsen under 2025 tagit del av följande uppföljning av arbetet med krisberedskap:

- 2025-03-03. Beslut om *Verksamhetsberättelse 2024 Kommunstyrelsen*. Verksamhetsberättelsen innehåller en uppföljning av nämndmålet "Leda och skapa förutsättningar för kommunorganisationens arbete med krisberedskap och civilt försvar". Kommunstyrelsen gör bedömningen att målet uppnås. Till målet finns tre "handlingsplaner". Två av dessa, "Genomföra strategin för kommunens arbete med krishantering och civilt försvar" och "Prioritera investeringar för reservkraftförsörjning" bedöms uppnås. "Implementera ett systematiskt arbetssätt för åtgärdshantering kopplat till risk- och sårbarhetsanalys" bedöms delvis uppnås.
- 2025-06-02. Beslut om *Tertialrapport 1, 2025 Kommunstyrelsen*. I rapporten bedöms handlingsplanen "Stödja kontoren i att skapa en kris- och civilförsvarsberedskap" genomföras enligt plan.
- 2025-09-29. Beslut om *Tertialrapport 2, 2025 Kommunstyrelsen*. Mindre avvikelser bedöms för att stödja kontoren i att skapa en kris- och civilförsvarsberedskap. Bedöms utifrån att strategin inte beslutades.

En granskning av kommunstyrelsens klimat-, miljö- och hållbarhetsutskotts protokoll visar på att utskottet under 2025 tagit del av uppföljning av arbetet med krisberedskap vid två tillfällen. I oktober emottog utskottet en statusuppdatering om kommunens arbete med beredskap och civilt försvar. I denna beskrivs att arbete pågår bra i kommunen men att ytterligare åtgärder kommer att krävas. Vidare framgår av informationen att kommunledningskontoret att flera nya beslut att krävas i närtid, ärendet i sig är dock endast ett informationsärende och innefattar inte några nya beslut.

5.2 Vår bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen inte säkerställt en tillräcklig uppföljning och återrapportering av arbetet med krisberedskap. Det finns inga krav i lagstiftning eller andra föreskrifter på i vilken utsträckning ansvarig nämnd eller styrelse ska ta del av återrapportering kring arbetet med krisberedskap. Givet det ansvar kommunstyrelsen har enligt reglemente, dess uppsiktsplikt enligt kommunallagen och att det är en mycket aktuell fråga för kommuner menar vi att det är viktigt att kommunstyrelsen löpande informeras och följer arbetet på ett tillräckligt fördjupat sätt. Kommunstyrelsen har tagit del av återrapportering i verksamhetsberättelse och tertialrapport, men denna är endast mycket övergripande. Vår bedömning är att den återrapportering som kommunstyrelsen har tagit del av inte är tillräcklig för att kunna säkerställa ett ändamålsenligt arbete med krisberedskap. Detta då kommunstyrelsens uppföljning endast i begränsad utsträckning beskriver det arbete som genomförts och inte heller ger någon referenspunkt kring exempelvis slutlig målsättning.

6. Svar på revisionsfrågor

Delfråga	Svar
Har kommunstyrelsen säkerställt att det finns aktuella och relevanta planer och styrdokument för krisberedskap?	Delvis. Kommunen har de styrdokument och planer som det finns krav på i lagstiftning och andra regelverk. Kommunstyrelsen har dock inte antagit några specifika mål som avser krisberedskap och den politiska styrningen i övrigt är inte tillräcklig.
Finns en risk- och sårbarhetsanalys upprättad i enlighet med MSB:s föreskrifter?	Ja. Kommunen har en risk- och sårbarhetsanalys som följer de föreskrifter som MSB har utfärdat inom området. Intervjuade menar att risk- och sårbarhetsanalysen har brister och är för översiktlig för att tillämpas i arbetet. Det är viktigt att analysen inför nästa mandatperiod genomförs på ett sådant sätt att den täcker in relevanta risker och kan ligga till grund för kommunens prioriteringar avseende krisberedskap de kommande åren.
Genomförs ändamålsenliga utbildningar och övningar inom krisberedskap, både för tjänstepersoner och förtroendevalda?	Nej. Utbildningar och övningar har genomförts för tjänstepersoner i begränsad utsträckning och det saknas en tydlig systematik kring arbetet med planering, genomförande och utvärdering utbildningar och övningar, vilket är väsentligt för att arbetet ska få en långsiktig effekt. Förtroendevalda har inte övats.
Arbetar kommunen med att möjliggöra samverkan för att samordna olika aktörers insatser i planering eller hantering av händelser, utifrån det geografiska områdesansvaret?	Ja. Givet den löpande samverkan som kommunen har med olika lokala aktörer samt de större samverkansgrupper som kommunen ingår i gör vi bedömningen att kommunen lever upp till det geografiska områdesansvaret.
Har kommunstyrelsen säkerställt en tillräcklig uppföljning och återrapportering av arbetet med krisberedskap?	Nej. Kommunstyrelsen har tagit del av återrapportering i verksamhetsberättelse och tertiärrapport, men denna är endast mycket övergripande. Den återrapportering som kommunstyrelsen har tagit del av inte är tillräcklig för att kunna säkerställa ett ändamålsenligt arbete med krisberedskap.

Upplands Väsby den 17 februari 2026

Daniel Larsson
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Veronica Martin
Verksamhetsrevisor

7. Bilaga 1. Revisionskriterier

7.1 Kommunallagen (2017:725)

I kommunallagens (KL) 6 kap. 1 § står det att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter. Styrelsen ska även ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

I KL:s 6 kap. 6 § står det att var och en av nämnderna ska se till att verksamheten inom sitt område bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Nämnderna ska även se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

7.2 Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Enligt 2 kap. 1 § i lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) ska kommuner analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Vidare ska kommuner, med beaktande av denna risk- och sårbarhetsanalys, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser.

I lagens 2 kap. 2 § står det vidare att det i kommuner och regioner ska finnas en krisledningsnämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid. Enligt 3 § bedömer ordföranden i krisledningsnämnden när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar i sådana fall att så ska ske.

Av LEH:s 2 kap. 7 § framgår det även att kommuner har ett geografiskt områdesansvar som innebär att kommuner ska verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet.

I 2 kap. 8 § i LEH står det vidare att kommuner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid.

7.3 Förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Av Förordningen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap 4 § framgår att varje kommun ska ha de planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Planerna ska innehålla uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas under höjd beredskap. Därtill ska det i planerna framgå hur krigsorganisationen ser ut, den personal som ska tjänstgöra i denna samt vad som i övrigt behövs för att kommunen ska kunna höja sin beredskap.

7.4 Överenskommelse om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar (MSB 2023-17351)

Överenskommelsen mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) reglerar villkor för och ersättning till kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar under perioden 2024 - 2026. Enligt överenskommelsen ska kommunerna minska sårbarheter i sina verksamheter och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunerna ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. Vidare är det enligt överenskommelsen av vikt att kommunerna utvecklar förmågan inom det civila försvaret. Ersättningen tilldelas kommuner bland annat avseende deras arbete med uppgifter i 2 och 3 kap. enligt LEH. I anslutning till överenskommelsen har MSB tagit fram stöd för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar utifrån LEH. Av vägledningen¹¹ framgår följande:

Analys och planering

Kommuner ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen ska kommuner vidare, för varje ny mandatperiod, fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. Senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige ska resultatet av risk- och sårbarhetsanalysen redovisas till länsstyrelsen.

Krisledningsnämnd

I kommuner ska det finnas en krisledningsnämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid.

Geografiskt områdesansvar

Kommuner ska inom sitt geografiska område, i fråga om extraordinära händelser i fredstid, verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet, att de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas samt att informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

Utbildning och övning

Kommuner och regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid.

Rapportering

Kommuner ska hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om vilka åtgärder som vidtagits enligt 2 kap LEH och hur åtgärderna påverkat krisberedskapsläget. Vid en extraordinär händelse i fredstid ska kommuner ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder.

¹¹ [Uppgifter och stöd till kommuner | MSB](#)

7.5 Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram föreskrifter som närmare beskriver de risk- och sårbarhetsanalyser som nämns i 2 kap. 1 § i LEH. I föreskrifternas 4 § står det att kommunen ska sammanställa och rapportera resultatet av sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige. Denna sammanställning och rapportering ska ske enligt följande uppställning:

- ▶ Beskrivning av kommunen och dess geografiska område.
- ▶ Beskrivning av arbetsprocess och metod.
- ▶ Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område.
- ▶ Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet.
- ▶ Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område.
- ▶ Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område.
- ▶ Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat.

Enligt föreskrifternas 5 § ska kommunen regelbundet följa upp sin risk- och sårbarhetsanalys och med utgångspunkt i denna bedöma sin generella krisberedskap. Uppföljningen och bedömningen ska rapporteras till länsstyrelsen senast den 15 februari året efter vart och ett av mandatperiodens fyra år.

8. Bilaga 2. Källförteckning

Intervjuade funktioner:

- ▶ Tf. säkerhetschef
- ▶ Säkerhetssamordnare

Dokument:

- ▶ Reglemente för kommunstyrelsen
- ▶ Reglemente för krisledningsnämnden
- ▶ Flerårsplan 2025-2027 Upplands Väsby kommun
- ▶ Verksamhetsplan med budget 2025 Kommunstyrelsen
- ▶ Plan för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar 2024-2027
- ▶ Plan för kommunal ledning och kommunikation vid kriser och extraordinära händelser 2024 - 2027
- ▶ Övnings- och utbildningsplan Civil beredskap
- ▶ Analys av utvärderingsdokument - Ledningsövning Havsörn 2b
- ▶ Verksamhetsberättelse 2024 Kommunstyrelsen
- ▶ Tertialrapport 1, 2025 Kommunstyrelsen
- ▶ Tertialrapport 2, 2025 Kommunstyrelsen
- ▶ Kommunstyrelsens protokoll för 2025
- ▶ Kommunstyrelsens klimat-, miljö- och hållbarhetsutskotts protokoll för 2025